بسمه تعالی

دبیرستان استعدادهای درخشان فرزانگان لنگرود

| | | | |
|---|---|---|---|
| نام و نام خانوادگی:<br>پایهٔ تحصیلی: دوازدهم انسانی<br>دورهٔ تحصیلی: متوسّطهٔ دوم | سؤالات امتحانی درس: علوم و فنون<br>تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۱۰/۱۶<br>ساعت شروع: ۸:۳۰ صبح | نام دبیر: نسرین نژاد رمضان<br>مدّت امتحان: ۸۰ دقیقه<br>تعداد صفحه: ۴ | سازمان ملی پرورش استعدادهای درخشان |

| ردیف | سؤالات | بارم |
|---|---|---|
| | **الف) تاریخ ادبیات (۲ نمره)** | |
| ۱ | کدام عبارت معرّف «فرّخی یزدی» است؟<br>الف) وی توانست با اشعار ساده و عامیانه اش که طنزآمیز هم بود، در میان مردم جایگاه مناسبی پیدا کند.<br>ب) تحت تأثیر شاعران گذشته، به ویژه مسعود سعد و سعدی بود و آشنایی با سعدی طبع وی را شکوفا ساخت. | ۰/۲۵ |
| ۲ | درست یا نادرست بودن عبارات زیر را مشخّص کنید.<br>الف) هدف انجمن ادبی خاقان، رهایی شعر فارسی از تباهی و انحطاط اواخر دورهٔ صفوی و بعد از آن بود.<br>ب) ادیب الممالک فراهانی سردبیری مجلهٔ «بهار» را بر عهده داشت. | ۰/۵ |
| ۳ | در هر یک از موارد زیر، واژهٔ درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.<br>الف) اوّلین کسی که در ایران به نوشتن نمایشنامهٔ فارسی پرداخت، (میرزا آقا تبریزی – میرزا جهانگیر خان صور اسرافیل) بوده است.<br>ب) ترجمهٔ آثار اروپایی در ایران با ایجادچاپخانه در زمان (ناصرالدین شاه – فتحعلی شاه) آغاز شد. | ۰/۵ |
| ۴ | تنها اثر تحقیقی قابل توجّه در زمینهٔ تاریخ، در دوران مشروطه نوشتهٔ چه کسی است؟<br>الف) میرزا حبیب اصفهانی ب) یوسف خان اعتصامی<br>پ) ناظم الاسلام کرمانی ت) محمّد تقی بهار | ۰/۲۵ |
| ۵ | هر یک از توضیحات ستون «الف» را به مورد متناسب آن در ستون «ب» وصل کنید. (در ستون «ب» یک مورد اضافی است.)<br>الف) نویسندهٔ رمان «داستان باستان» – ۱) سیّد اشرف الدّین گیلانی<br>ب) نویسندهٔ قطعه شعر «قلب مادر» – ۲) میرزا حسن خان بدیع<br>۳) ایرج میرزا | ۰/۵ |
| | **ب) سبک شناسی (۲ نمره)** | |
| ۶ | درست یا نادرست بودن هر یک از عبارت های زیر را مشخّص کنید.<br>الف) بسیاری از نثرهای دورهٔ بیداری به ویژه نثر داستانی به موضوع خرافات می پردازد.<br>ب) سادگی و روانی از بارزترین شاخصه های زبان شعر عصر بیداری است. | ۰/۵ |
| ۷ | در هر یک از موارد زیر، واژهٔ درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.<br>الف) «ابوالقاسم لاهوتی» و «فرّخی یزدی» از شاخص ترین شاعران حوزهٔ (توجّه به مردم – دانش ها و فنون نوین) هستند.<br>ب) سبک نویسندگی اکثر نویسندگان دورهٔ بازگشت و بیداری مطابقت کاملی با ادبیّات داستانی (کهن – جدید) نداشت. | ۰/۵ |
| ۸ | در بیت زیر از «ملک الشعرای بهار»، کاربرد واژهٔ مشخّص شده، جزء کدام سطح از سبک شعر در «دورهٔ بازگشت و بیداری» است؟<br>«بشکن در دوزخ و برون ریز بادافره کفر کافری چند» | ۰/۲۵ |
| ۹ | بنیادی ترین تفکّر و خواست مشروطه خواهان چه بود؟<br>الف) توجّه به مردم ب) تعلیم و تربیت جدید پ) آزادی ت) قانون | ۰/۲۵ |

www.kanoon.ir

| | | |
|---|---|---|
| ۱۰ | مفهوم کدام بیت با مفهوم «آزادی» در دورهٔ بیداری، متفاوت است؟<br>الف) اهریمن استبداد، آزادی مـا را کشت  نه صبر و سکون جایز، نه حوصله باید کرد<br>ب) سـرو از بی ثمری خلعت آزادی یافت  جگر خویش مخـور گر ثمری نیسـت تو را | ۰/۲۵ |
| ۱۱ | یکی از ضعف های تکنیکی در اغلب داستان های دوران مشروطه چیست؟ | ۰/۲۵ |
| | **پ) موسیقی شعر (۶ نمره)** | |
| ۱۲ | در کدام یک از مصراع های زیر، کلمهٔ «سو» کوتاه تلفّظ نمی شود؟<br>الف) از این سو بدان سو نکردی گذر<br>ب) دوش از مسجد سوی میخانه آمد پیر ما | ۰/۲۵ |
| ۱۳ | در کدام یک از واژگان بیت زیر، مصوّت بلند «ی»، همواره کوتاه است؟<br>«به دشت دل گیاهی جز گل رویت نمی روید  من این زیبا زمین را آزمودم میهن ای میهن!» | ۰/۲۵ |
| ۱۴ | کدام یک از ابیات زیر، دو برش آوایی دارد (با دو وزن خوانده می شود)؟<br>الف) در دفتر زمانه فتد نامش از قلم  هر ملّتی که مردم صاحب قلم نداشت<br>ب) راستـی کن که راستـان رستند  راستـان در جـهـان قـوی دستنـد | ۰/۲۵ |
| ۱۵ | برای هر یک از ابیات زیر، یکی از وزن های داخل کمانک را انتخاب کنید.<br>(همسان تک پایه ای - همسان دو لختی - ناهمسان)<br>الف) بـی تـو در کلبـهٔ گـدایـی خـویـش  رنـج هایی کشیـده ام کـه مـپـرس<br>ب) آیینـهٔ سکنـدر جـام مـی اسـت بنگـر  تا بر تو عرضـه دارد احـوال ملـک دارا<br>پ) به صحرا رو که از دامن غبار غم بیفشانی  به گلزار آی کز بلبل غزل گفتن بیاموزی | ۰/۷۵ |
| ۱۶ | در تقطیع نمونهٔ زیر، کدام اختیار (زبانی) شاعری، استفاده شده است؟<br>بهانه «U - -» : | ۰/۲۵ |
| ۱۷ | در بیت «باغبان گر چند روزی صحبت گل بایدش / بر جفای خار هجران صبر بلبل بایدش»، شاعر چند مصوّت کوتاه را بلند تلفّظ کرده است؟<br>الف) دو  ب) یک  پ) چهار  ت) سه | ۰/۲۵ |
| ۱۸ | برای بیت «ای شاهد قدسی که کشد بند نقابت؟ / وی مرغ بهشتی که دهد دانه و آبت»، کدام وزن ترجیح دارد؟ چرا؟<br>الف) مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ مستف<br>ب) مفعولُ مفاعیلُ مفاعیلُ فعولن | ۰/۵ |
| ۱۹ | با توجّه به بیت «اگر آن ترک شیرازی به دست آرد دل ما را / به خال هندویش بخشم سمرقند و بخارا را»<br>الف) وزن شعر را بنویسید.<br>ب) اختیار «حذف همزه» در کدام هجای بیت صورت گرفته است؟<br>پ) «تغییر کمیت مصوت ها» را در هجاهای بیت مشخّص کنید. | ۰/۲۵<br>۰/۲۵<br>۰/۷۵ |
| ۲۰ | کدام گزینه با مصراع «به حُسن و خلق و وفا کس به یار ما نرسد»، هم وزن است؟<br>الف) نظر آوردم و بردم که وجودی به تو ماند  ب) ای بی خبـر بکوش که صاحب خبر شـوی<br>پ) خیال روی تو در هر طریق همره ماسـت  ت) چه خوش صید دلم کردی بنازم چشم مستت را | ۰/۲۵ |

www.kanoon.ir

| | | |
|---|---|---|
| ۲۱ | پس از تقطیع هجایی بیت زیر، اختیارات شاعری زبانی به کار رفته در آن را مشخّص کنید.<br>«گرش ببینی و دست از ترنج بشناسی  روا بـود که ملامت کنی زلیخـا را» | ۲ |
| | **ت) زیبایی شناسی (۶ نمره)** | |
| ۲۲ | در ابیات زیر، دو آرایهٔ «تضاد» و «تناقض» را مشخّص کنید.<br>الف) مـا با توایم و با تو نه ایم؛ اینـت بوالعجب  در حلقه ایم با تو و چون حلقه بر دریم<br>ب) هر چه جز بار غمت بر دل مسکین من است  بـرود از دل مـن وز دل مـن آن نـرود | ۰/۵ |
| ۲۳ | در ابیات زیر، هر یک از قسمت های مشخّص شده، کدام آرایهٔ معنوی را به وجود آورده است؟<br>الف) مه روشن میان اختران پنهان نمی ماند  میان شاخه های گل مشو پنهان که پیدایـی ( )<br>ب) حرفی است این که خضر به آب بقا رسید  زین چـرخ دل سیـه، دم آبـی ندیـد کـس ( )<br>پ) ایوب بـا چندین بلا، کاندر بلا شـد مبتلا  پیوسته این بودش دعا: «الصبرُ مفتاحُ الفرج» ( ) | ۰/۷۵ |
| ۲۴ | در بیت «ذکر رخ و زلف تو دلم را  وردی است که صبح و شام دارد»<br>الف) «لف اوّل» کدام است؟<br>ب) «نشر ۲» را مشخّص کنید.<br>پ) نوع «لف و نشر» را بنویسید. | ۰/۷۵ |
| ۲۵ | با ذکر دلیل ثابت کنید در بیت زیر، آرایهٔ «متناقض نما» به کار رفته است.<br>«گوش ترحّمی کو کز ما نظر نپوشد  دست غریق یعنی فریاد بی صداییم» | ۰/۵ |
| ۲۶ | در هر یک از بیت های گروه «الف» کدام آرایهٔ ادبی گروه «ب» به کار رفته است؟ (در ستون «ب» یک مورد اضافی است.)<br>الف) دامن خاک شد ز بسّد و لعل / تاج فرعون و گنج دقیانوس<br>ب) خیز تا خاطر بدان ترک سمر قندی دهیم / کز نسیمش «بوی جوی مولیان آید همی»<br>پ) فلک در خاک می غلتید از شرم سرافرازی / اگر می دید معراج ز پا افتادن ما را<br>ت) در کمین گاه نظر با دل خویشم جنگ است / ز ابرو و غمزهٔ او تیر و کمانی به من آر<br>گروه «ب»: ۱) تضمین ۲) متناقض نما ۳) تلمیح ۴) تضاد ۵) لف و نشر | ۱ |
| ۲۷ | در بیت «چون وصال یار نبود گو دل و جانم مباش / چون شه و فرزین نباشد خاک بر سر فیل را»، دو «مراعات نظیر» پیدا کنید. | ۱ |
| ۲۸ | برای هر یک از بیت های زیر، آرایهٔ مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.<br>الف) شعاع درد مرا ضرب در عذاب کنید  مگـر مساحت رنج مـرا حسـاب کنید ( مراعات نظیر – تضاد)<br>ب) عجب مدار که در عین درد خاموشم  که درد یار پری چهره عین درمان است (متناقض نما – لف و نشر) | ۰/۵ |
| ۲۹ | دانستهٔ تاریخی خود را دربارهٔ بیت زیر بنویسید و بگویی کدام آرایهٔ ادبی را نشان می دهد؟<br>«همچو فرهاد بود کوهکنی پیشهٔ ما  کوه ما سینهٔ ما ناخن ما تیشهٔ ما» | ۱ |

www-kanoon.ir

| | | |
|---|---|---|
| | **ث) تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)** | |
| **۳۰** | **با توجّه به ابیات زیر، به پرسش ها پاسخ دهید.**<br>**«غلغلی انداختی در شهر تهران ای قلم  خوش حمایت می کنی از شرع قرآن ای قلم**<br>**گشت از برق تو ظاهر نور ایمان ای قلم  مشکلات خلــق گردد از تو آســان ای قلم»**<br>**الف) یک ویژگی زبانی شعر عصر بیداری را بنویسید.**<br>**ب) در ابیات بالا، کدام درون مایه های شعر عصر بیداری را می بینید؟**<br>**پ) واژه های «قافیه» را مشخّص کنید.** | **۰/۲۵**<br>**۰/۵**<br>**۰/۲۵** |
| **۳۱** | **متن زیر از «چرند و پرند» انتخاب شده است. با توجّه به آن به پرسش های زیر، پاسخ دهید.**<br>**«باری چه دردسر بدهم؟ آن قدر گفت و گفت و گفت تا ما را به این کار واداشت. حالا که می بیند آن روی کار بالاست، دست و پایش را گم کرده، تمام آن حرف ها یادش رفته. تا یک فرّاش قرمزپوش می بیند، دلش می تپد. تا به یک ژاندارم، چشمش می افتد، رنگش می پرد. هی می گوید: امان از همنشین بد.»**<br>**الف) یک ویژگی زبانی نثر عصر بیداری را در این متن نشان دهید.**<br>**ب) «چرند و پرند» از کیست؟ موضوع آن چیست؟**<br>**پ) در متن بالا، یک «کنایه» بیابید.** | **۰/۲۵**<br>**۰/۵**<br>**۰/۲۵** |
| **۳۲** | **با توجّه به بیت زیر، به پرسش ها پاسخ دهید.**<br>**«از خون جوانان وطن لاله دمیده  از ماتم سرو قدشان سرو خمیده»**<br>**الف) شاعر این بیت از موسیقی دانان عهد مشروطیت بود؛ نام این شاعر را بنویسید.**<br>**ب) این بیت را از دیدگاه قلمرو فکری بررسی کنید.** | **۰/۲۵**<br>**۰/۵** |
| **۳۳** | **کدام بیت دربردارندهٔ مفهوم شعر دورهٔ بیداری است؟**<br>**الف) جنگ ننگ است در شریعت من  جــز پی پاس دیــن و حفظ وطــن**<br>**ب) داد معشــوقه بــه عاشــق پیغــام  کــه کنــد مادر تــو با مــن جنــگ** | **۰/۲۵** |
| **۳۴** | **در بیت «از ملک ادب، حکم گزاران همه رفتند / شو بار سفر بند که یاران همه رفتند»**<br>**الف) واژه ای بیابید که نشان دهندهٔ استفادهٔ ملک الشعرای بهار از «سبک خراسانی» در اشعارش است؟**<br>**ب) یک ویژگی ادبی این بیت را بنویسید.** | **۰/۲۵**<br>**۰/۲۵** |
| **۳۵** | **هر یک از عبارت های زیر که از نوشته های دورهٔ بیداری هستند، به کدام درون مایهٔ نثر عصر بیداری اشاره دارد؟**<br>**الف) «با درویش بی دین، ممالک و نواحی بسیار پیمودیم و عرض های هنر خود نمودیم. درویش در هرات طرح و ادّعای نبوت انداخت، امّا هنوز دستگاه معجزاتش تمام نشده و وعدهٔ جوانی که به هزار کس داده بود به سر نرسیده، به سرای دیگر کوچید.»**<br>**ب) «میان ما زن را به اسم خودش صدا کردن عیب است، نه همچو عیب کوچک، خیلی هم بزرگ. واقعاً چه معنی دارد آدم اسم زنش را ببرد؟ تا اولاد ندارد، آدم می گوید: اُهوی. وقتی هم بچّه دار شد، اسم بچّه اش را صدا می کند.»** | **۰/۲۵**<br>**۰/۲۵** |
| **۲۰** | **مجموع نمره**  **اندیشه تان پرتوان باد!** | |